

Mati

Ob tem imenu zazvenijo v človeški duši najnežnejše strune. Ta beseda izraža ljubezen, ki ožarja sijaj ljubezni, skrbnosti, požrtvovalnosti. Ni to umetno ustvarjen sijaj kakor oni, ki ga večja roka slikarjeva pričara na platno. To je izliv materinega čustva, odsev materinega duha. Mati je kakor sonce v družini. Njeova toplina ogreva vse, njegova luč sveti vsem. Kaj pomenja zaton tega sonca, preizkušnja v vsej bridkosti otrok, ki mu je v nežni mladosti smrt ugrabila mater. Ni več toplih ustnic, ki so šepetale besede največje miline ter z nežnim poljubom razgnale mrak z otrokovega čela in nevoljo iz njegovega srca. Ni več tistega naročja, kjer se je moglo oko mladega zemljana izjokati in nesrečno srce iztarnati. Ni več mehke in hkrati krepke roke, ki je bila otroku varna vodnica in najmočnejša zaslomba. Turobna senca je legla na otroka ter ga spremlja do poznih let, včasih do poslednjega dne v življenju.

Največja dobrotnica pa je mati otroku kot vzgojiteljica. Prava mati se zaveda te svoje ajavažnejše naloge. Kakor je ona glavna oblikovalka otroškega telesa, tako je tudi prva oblikovalka njegovega duha. Če mati ne začne oblikovati otrokove duše, bo morda ostala neoblikovana vse življenje. Prve resnice o Bogu donijo otroku na ušesa iz materinih ust. Če otrok ni slišal iz teh ust, bodo njegova beseda nemara ostala zanje gluha za vedno. Iz materinih besed povzame otrok prvi nauk o tem, kar je dobro, kar slabo, kar je dovoljeno, kar prepovedano. V materini šoli se otrok priučiti temu, kar je treba vsakemu dobremu članu človeške družbe: zatiranju slabih nagnjenj, samozatajevanju, pokorščini in smislu za red.

S tem izvršuje mati najvažnejšo nalogo v službi naroda. Narod je kakor drevo, ki vzrašča iz korenin, katere se vedno pomlajajo. Če se v te korenine zaje črv ali gniloba, bodo usahnile in z njimi izhiral tudi drevo. V moralnem oziru je ta črv verska mlačnost, ki se poraja iz lažnivega svobodomija in se rada razvija v protiverstvo in brezverstvo. Čim bolj se ta črv jača, tem bolj korenina slabi in

tem bolj se v njej širi gniloba materializma, ki nagiba človeške duhove samo v ta svet in človeška srca samo v uživanje gmotnih dobrin. Tak narod boleha iz korenin v smrt. Njegova osnovna celica, družin, je razkrojena. Razkroj pa se je začel pri materi, ki se ni zavedala svojih dolžnosti do naroda, ker se je nje-
no mišljenje odtujilo Bogu.

V polni meri more svoje velike dolžnosti izvršiti samo globoko verna mati, ki se po visokem zgledu Matere božje ima za dekle Gospodovo. Takšna mati se ne brani otrok, marveč jih prejema kot dar iz božjih rok. Čim več je tega daru, tem bolj se raduje, ker s tem daje člane Cerkvi in narodu. Kot Gospodova dekla gleda v otrokih ne samo svoje, marveč tudi božje otroke. Zato se na vso moč trudi, da jih vzgoji kot božje otroke. Brez vere, brez molitve, brez nadnaravne pomoči božje milosti je to nemogoče. Zato dobra mati stavi vse svoje zaupanje v Boga in v priprošnje vzornice krščanskih mater, božje Matere Marije. Praznik Marijinega oznanjenja, ki je praznik božjega materinstva Marijinega, je tudi praznik krščanskih mater. Ob tem prazniku prikazuje mladina po svojih krščanskih organizacijah materam izraze svojega spoštovanja, svoje ljubezni, hvaležnosti in vdanosti.

Zasluge takšne matere so tudi neprecenljive vrednosti za narod. Zanimivo dejstvo je, da se narodni jezik imenuje materinski jezik. Mati je njegova prva učiteljica in glavna varuhinja. Če se mati temu jeziku odtuji, onemi njegov glas v družini in po družinah v narodu. V dokončno smrt obsodi narod mati. Če mati ne ve varovati, ljubiti in gojiti narodnega jezika, ga bo kmalu izpodrinil tuj jezik in zemljo narodovo bo zavzel tujerodni osvajalec. Slovenski jezik so ohranile in obranile slovenske matere. Brez njihove neizčrpne ljubezni in žilave vztrajnosti bi bil naš jezik izginil v preteklosti in tudi v sedanosti tamkaj, kjer širi šola tuj jezik in tujo miselnost. Zato slava in hvala tebi, slovenska krščanska mati! Ostani z vso močjo materinske ljubezni na braniku našega naroda in njegovega jezika!

Naše kmečko-nadaljevalno šolstvo

Z letošnjim letom stopajo slovenske kmečko-nadaljevalne šole v 12. leto obstoja. V letošnjem šolskem letu je njihovo število naraslo na 91, to je največ od svoje ustanovitve. To lepo število je dokaz, da se naše kmečko prebivalstvo zaveda važnosti in potrebe poklicne izobrazbe.

Namen kmečko-nadaljevalnih šol je usposabljanje kmečke mladine za pametno in načrtno kmetovanje in vzgoja k aktivnemu sodelovanju v kmečkem narodnem in državnem občestvu. S predmeti gospodarskega značaja (poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo, gozdarstvo) usposablja mladino za boljše kmetovanje, s predmeti kmečko-občestvenega značaja pa uvaja učence v smotrno vodstvo kmetije, k poštenemu pojmovanju družinskih, vaških, narodnostnih in državljskih dolžnosti, vzbuja ljubezen do kmečke grude in do kmečkega življenja.

Smoter kmečko-nadaljevalnih šol ni popolna strokovna izobrazba mladine: 1. ker je za to premalo časa; 2. ker kmetu to niti ni potrebno. Njemu zadostuje poljudna izobrazba, in to iz onih gospodarskih panog, ki so v življenjski zvezi z njegovim delom. Najvažnejšo vlogo nima sistematska izobrazba iz vseh gospodarskih panog, temveč navajanje k pravilnemu delu. Obnavljati je torej treba najprej napake, ki jih kmetje delajo. Zato je potrebno, da gre učitelj med ljudstvo, da ga opazuje pri delu in da mu stoji ob strani s svojimi nasveti.

V letošnjem šolskem letu je delovalo v treh okrajih 16 kmečkih nadaljevalnih šol in pri-

pravljanih tečajev. V ljubotmerskem okraju: Vučja vas (25 učencev) in Križevci pri Ljutomeru (47); v lendavskem: Ižakovci (43), Lipa (42), Hotiza (33), Šhelmei (86), Srednja Bistrica (32), Odranci (58), Gančani (25), Dolina (24); v ptujskem L: Sv. Bolfenk (23), Središče ob Dravi (17), Ormož (19), Sv. Miklavž (15), Runč (27) in Svetinje (24 učencev). Vse šole je obiskovalo 540 učencev. Večina učencev je bila stara od 18 do 24 let, nekaj pa je bilo tudi starejših gospodarjev. Vsi voditelji in predavatelji so žrtvovali mnogo prostega časa za dobro in smotrno pripravo za pouk ter so z veseljem in požrtvovalnostjo delali v šoli. V mnogih šolah se je pouk z vplekel v neprilicnem in prisrčnem razgovoru pozno v noč. Ni bila lahka naloga učitelja ali kakega drugega predavatelja, ki je po peturnem napornem šolskem delu ostajal še ure in ure tvorno delujoč v nadaljevalni šoli. Mnogi predavatelji so prihajali od daleč in so se pozno ponoči vračali ob slabem vremenu na svoje domove. Požrtvovalno delo teh pionirjev kmečkega napredka je treba javno pohvaliti ter zaslužijo, da jih pri njih prizadevanju podprejo vsi činitelji. Kmečki mladeniči pa se bodo temu trudu najlepše oddolžili, če bodo redno in v lepem številu prihajali v šolo.

Prav tako moramo biti hvaležni plemeniti naklonjenosti kr. banske uprave, ki z vsemi mešmi podpira razvoj teh šol. V ne mali meri je to zasluga g. bana dr. Natlačena, ki želi, da se vsakemu kmečkemu mladeniču nudi prilika izobrazbe. Neposredno skrb za to šolstvo pa

ima kmetijski oddelek pod vodstvom g. načelnika inž. Podgornika in vodja ter organizator kmečko-nadaljevalnega šolstva g. višji svetnik Krošl.

Važna uredba o mirnodobnih invalidih

Te dni je izšla uredba o mirnodobnih vojaških invalidih. Iz te uredbe prinašamo izvleček, ki je važen za kmete, ki so v službi vojske in mornarice v mirni dobi ter so dobili ob priliki iste brez lastne krivde rane ali poškodbe in je bila radi tega njihova sposobnost za gospodarsko delo zmanjšana v toliki meri, da jih proglasi pristojna vojaška oblast za invalide. Ne pride pa v poštev glede invalidnosti poškodba iz nemarnosti.

Kdo ima pravico do invalidnine?

Pravico do invalidnih podpor po uredbi o mirnodobnih invalidih imajo:

a) mirnodobni vojni invalidi in njihovi otroci;

b) rodbine in starši umrlih mirnodobnih vojskih invalidov;

c) rodbine in starši vojaških oseb, ki so izgubile življenje pri izvrševanju vojaške dolžnosti ali službe ali ob priliki iste.

V rodbino se računajo zakonska žena, zakonski otroci, izvenzakonski otroci, ki jih je poškodovani, umrli ali padli priznal pred državno oblastjo, duhovnikom ali svojim starešinom, kot tudi oni, katerih izvenzakonski oče je bil ugotovljen z razsodbo rednega sodišča, in ki so bili rojeni, preden je izvenzakonski oče dobil rano ali poškodbo, zaradi katere je bil proglašen za invalida, kakor tudi otroci, ki so bili po zakonskem potu prisvojeni, če jih je poškodovani, padli ali umrli vzdrževal.

Starši umrlih mirnodobnih vojskih invalidov in vojaških oseb, ki so izgubili življenje pri izvrševanju vojaške dolžnosti ali službe, ali ob priliki iste, imajo pravico do podpore ali zaščite, če je bil potomec edini hranilec in nimajo potrebnih sredstev za življenje.

V devet skupin razdeljeni invalidi

Mirnodobni vojni invalidi so razdeljeni v devet skupin in po teh je uravnana tudi invalidnina.

V prvi skupini so invalidi s 100% nesposobnostjo, ki jim je za splošno življenje potrebna tuja pomoč. Ti dobe na račun podpore po 9000 din na leto.

V drugi skupini so invalidi s 100% nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 7000 din na leto.

V tretji skupini so invalidi z 90% nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 6480 din na leto.

V četrti skupini so invalidi s 70% nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 5760 din na leto.

V peti skupini so invalidi s 70% nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 5040 din na leto.

V šesti skupini so invalidi s 60% nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 4320 din na leto.

V sedmi skupini so invalidi s 50% nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 3600 din na leto.

V osmi skupini so invalidi s 40% nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 2160 din na leto.

V deveti skupini so invalidi s 30% nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 1440 din na leto.

Nesposobnost izpod 30% se ne upošteva.

Mirnodobnim vojskim invalidom prve skupine pripada še posebna doklada za nego in tujo pomoč v znesku 9000 din na leto. Podpora in posebna doklada za nego in tujo pomoč pripadata ne glede na imovinsko stanje, plačo, pokojnino, druge podpore in nagrade po odred-

bah posebnih zakonov. Za podpore in doklade se ne plačuje noben davek, niti samoupravne doklade.

V izvlečku objavljena uredba je stopila v veljavo na Jožefovo. Pravilnik k uredbi bo izdal minister za vojsko in mornarico v soglasju s pristojnimi ministri.

Po Jugoslaviji

Oddelek za zadružništvo osnovan pri kmetijskem ministru. Kakor že znano, smo dobili pred nedavnim novo ministristvo za prehrano. Z ustanovitvijo tega ministristva je odpadlo pri kmetijskem ministru ravnateljstvo za urejevanje prehrane. Namesto tega oddelka bo ustanovljenih več novih oddelkov, in med temi tudi prepotrebni za zadružništvo.

Doslej so spadale vse zadružne zadeve v oddelku za agrarno politiko skupno s kmetijskim šolstvom. Ker se je pa zadružništvo pri nas zelo razmahnilo, je nastala potreba po tozadavnem posebnem oddelku, ki je sedaj ustanovljen in bo pospeševal v znatni meri to najvažnejšo gospodarsko panogo v naši državi in posebno še v Sloveniji.

Novice iz domačih krajev

VELIKONOČNO ŠTEVILKO

bomo tiskali v 50.000 izvodih, ker bo to jubilejna številka za 75 letnico »Slovenskega gospodarja«. Prosimo vse oglaševalce, da nam pošljejo svoj oglas vsaj do 3. aprila 1941. — Opozorjamo vse trafike in prodajalce, da bomo izdali to jubilejno številko na 32 straneh in da jo boste prodajali le po 1 din. Prosimo vse, da že sedaj naročijo zadostno število izvodov! Uprava.

Petdesetletni jubilej zaslužnega prosvetarja in kateheta. V Trbovljah je obhajal 50 letnico na Jožefovo tamošnji g. katehet Jože Zmavc, ki deluje že 23 let med Trboveljčani kot vnet prosvetar ter goreč dušni pastir in vzgojitelj delavske mladine. Trajne bodo ostale slavljeneče zasluge za povzdigo naših organizacij v povečanem Društvu domu. Njegovo delo so stanovanjske hišice »Dom in vrte«, razne preureditve ter naprave v korist posameznikom in splošnosti. Jubilaru želimo še dokaj let med delavskim ljudstvom, katerega je tako vzljubil, da je posvetil njegovi srčni ter umski vzgoji nad 20 let truda polnega dela.

V visoki starosti še vedno samostojen mojster. Dne 21. marca je obhajal v Celju 85 letnico klobučar Franc Šribar, ki je 59 let samostojen mojster v Celju.

Nesreča studenškega mojstra. V Košakih pri Mariboru je neki motociklist povozil bivšega studenškega mojstra Franca Ornika iz Studencev, ki je star 72 let. Povoženega so odpeljali s hudimi notranjimi poškodbami v bolnišnico.

Nesreča na žični železnici. Tovarna lepene na Sladkem vrhu je zvezana s postajo Št. Ilj v Slov. goricah z žično železnico, po kateri prevažajo razne potrebščine in izdelke. Zadnje dni pa se je vrv vzpenjače pretrgala in 15 z raznim blagom natovorenih vozičkov je treščilo na tla. Človeških žrtev ni bilo, pač pa je škoda v materialu precej občutna.

Avtomobilist podrl in poškodoval ciganko. Pred dnevi je na cesti Sobota—Črnelavci neki avtomobilist podrl priletno ciganko tako nesrečno, da si je zlomila nogo. Avtomobilist je sicer dajal znamenja, a ciganka je bila gluha, zato se ni umaknila. Po nesreči je avtomobilist naložil ciganko na avto in jo zapeljal v bolnišnico.

Konj zlomil izvoščku nogo. Alojza Krampusa, 50 letnega izvoščka iz Celja, je konj tako hudo brcnil, da mu je zlomil levo nogo nad kolenom.

Otrok se polil z vrelo kavo. V Trnovljah pri Celju je polil po sebi vrelo kavo triletni sinček delavca Ivan Vodopivec. Otrok je dobil hude opekline.

Otrok podlegel opeklina. Ob priliki požiganja trave in dračja se je vnela obleka sedemletni hčerki dninarja Mariji Ocvirk v Bregu pri Polzeli. Otrok je dobil tako hude opekline, da jim je podlegel v celjski bolnišnici.

Eksplodacija poškodovala delavca. Franc Barneč, 23 letni delavec iz Hrenove pri Novi cer-

ASPIRIN

tablete

so vse enake!

In vsaka Aspirin tableta nosi „Bayer“-jev križ. „Bayer“-jev križ je edino jamstvo, da ste res dobili Aspirin. Ne pozabite nikdar, da ni Aspirina brez „Bayer“-jevega križa!

Opisno reg. pod št. 7251 od 23. marca 1940.

kvi, je pripravil v kamnolomu razstrelivo, ki se je prehitro vnelo. Prenagla eksplozija je poškodovala delavca po rokah, glavi in na očeh. Poškodovanega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Gostilničar smrtno ponesrečil. Jožef Oblak, 59 letni gostilničar »Pri Levskem mostu« v Celju, se je vračal na večer proti domu. Ko je šel mimo 2 m globoke mlake, je v tem padel po nesreči vanjo in se ni mogel več rešiti. Neki moški iz Lisc je videl šele drugo jutro smrtno ponesrečenega v mlaki in je obvestil o najdbi orožnike.

Otroček se hudo opek. Enoletnemu sinčku malega posestnika Antonu Mastnaku iz Proseneškega pri Št. Juriju ob juž. žel. se je pri štedilniku vnela obleka. Otroček je dobil hude opekline po obrazu in po vsem telesu.

Voznik podrl občinsko revo. Ko je šla Helena Mlakar, 91 letna občinska reva v Laškem, po cesti, jo je podrl voznik. Starka si je zlomila pri padcu nogo in so jo oddali v celjsko bolnišnico.

Debilo mu je zlomilo nogo. 43 letnemu posestniku Albertu Krošlinu iz Gornjega Brezna pri Humu ob Sotli je padlo debilo na nogo in

Kaj je »kolflang«? Na seji japonskega parlamenta je svet prvič zvedel, da se Kitajci poslužujejo novega orožja, novega načina vojskovanja, ki ga kolflang imenujejo. Kaj je to kolflang, ki tako ogroža japonsko vojsko na Kitajskem? Kolflang je prav za prav navadna francoska beseda, ki se v francoščini piše »crops francs«, izgovarja se pa »kor frank«. To bi se po slovensko reklo »svobodne čete«. Ker pa Kitajci ne morejo izgovarjati evropske črke »r«, zato namesto nje izgovarjajo »le«. Tako je nastala »kitajska« beseda kolflang, ki po naše ne pomeni nič drugega kakor »četniško« vojskovanje. Koliko je teh kitajskih junakov, nihče prav ne ve. Najmanj vedo o njihovem številu še Japonci.

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

»Ko — ko je videl, se je takoj izgubil. Ko je orožnik prišel, ga ni bilo več tam. Vprašal ni nihče po njem.«

»Ali bo tisti molčal?«

»Da, čisto gotovo bo.«

»Ali vedo tvoj oče?«

»Ne. Nihče ne ve kakor ti in jaz in oni.«

»Jaz bi ti še besede ne bil črnil, če bi že ne bila prej vedela.«

»Tonč! Tonč! Tonč!«

Spreletelo jo je okoli usten, premagati se je hotela, pa ni mogla in je zasula in se začela na ves glas jokati.

»Julka,« je dejal, »kaj pa ti je, za božjo voljo?«

Dolgo ni spravila besede iz sebe.

»Moj Bog, Peter...« so se med ihto trgale besede iz nje, »strašno se mi smili... Pa sramota!... Kako me je sram!... V cerkev — v cerkev si — si ne upam več... Očeta — očeta — bo — ubilo... Vsi jim bodo — bodo privoščili sramoto...«

Spet jo je premagal jok. Tudi Judežu se je raztegnil obraz, ko je videl dekle, ki je bilo tako ponosno, odločno, čisto strto pred seboj.

»Julka, nikar ne misli na najhujše!« jo je skušal

12

tolažiti. »Saj Petra ne dolžijo, sam tudi ne bo povedal, če bodo katerega obsodili, bodo katerega drugega.«

Pogledala ga je s širokim pogledom in rekla:

»Pa saj boš moral ti povedati... Tebe so za pričo poklicali, pod prisego boš moral povedati.«

»Če pa se sodnji izognem? Saj lahko uidem — čez planino — jutri sem lahko že na oni strani meje, kjer me ne najdejo več.«

Za trenutek se ji je obraz razjasnil.

»Kaj? Ušel boš? Ali si zaradi tega rekel, da greš in da se ne vrneš več?... Da bi to storil, ne, tega si ne morem misliti.«

»Saj me ti tudi nisi izdala, ko sem bil v stiski.«

»Meni ni bilo težko.«

»Če morem zate kaj storiti, mi nič na svetu ni pretežko. Zate, Julka, bi storil vse.«

Pogledala ga je nežno in zajecala:

»Zame? Zame? Zakaj pa zame?«

Tedaj ga je premagalo srečje:

»Julka, zate bi storil vse, vse... Julka, enkrat me poslušaj, naj ti povem, saj sva danes zadnjič skupaj: kar živim, nisem na svetu imel — kogar tako rad kakor tebe. Na onem svetu boš izvedela, kako sem te...«

Ustrašil se je lastne besede in jo požrl.

Julka je bila vsa rdeča in je stala s povešenimi očmi pred njim. Potem je rekla z mehkim glasom:

»Tonč, če zdaj greš, saj se pozneje lahko spet vrneš.«